

Міністерство освіти і науки України
Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника
Економічний факультет

СТАСЮК ТЕТЯНА РОМАНІВНА

ОБЛІК І АУДИТ РОЗРАХУНКІВ З ОПЛАТИ ПРАЦІ ТА АНАЛІЗ
ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ФОНДУ ОПЛАТИ ПРАЦІ

071 «Облік і оподаткування» (галузь наук – Управління та адміністрування)

Автореферат
на здобуття першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

Івано-Франківськ – 2023

Дипломна робота виконана в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника

Науковий керівник: асист. кафедри обліку і оподаткування Прикарпатського національного університету ім. В. Стефаника Кузьмін Тетяна Леонідівна

Рецензент: к.е.н., ст. викл. кафедри економічної кібернетики Прикарпатського національного університету ім. В. Стефаника Кушнір Олександр Сергійович

Захист відбудеться «28» червня 2023 р.

Науковий керівник _____ Кузьмін Тетяна Леонідівна

Завідувач кафедри _____ Баланюк Іван Федорович

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ПІДХОДИ ОБЛІКУ І АУДИТУ ЗАРОБІТНОЇ ПЛАТИ ПІДПРИЄМСТВА	5
1.1 Поняття заробітної плати, її склад та структура.....	5
1.2 Форми і системи виплати заробітної плати підприємства	10
1.3 Нормативно-правова база обліку і аудиту заробітної плати.....	16
РОЗДІЛ 2. ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ОБЛІКУ І АУДИТУ ЗАРОБІТНОЇ ПЛАТИ ТОВ «АЛЬВА-ОЙЛ»	22
2.1 Документальне оформлення операцій з обліку оплати праці торгового підприємства.....	22
2.2 Синтетичний та аналітичний облік розрахунків з оплати праці.....	27
2.3 Порядок здійснення аудиту розрахунків з оплати праці торгового підприємства	32
РОЗДІЛ 3. ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ РОЗРАХУНКІВ ІЗ ЗАРОБІТНОЇ ПЛАТИ ТА ШЛЯХИ ЙОГО ПОКРАЩЕННЯ ТОВ «АЛЬВА-ОЙЛ».....	38
3.1 Оцінка застосування трудових ресурсів та фонду оплати праці підприємства.....	38
3.2 Аналіз ефективності виплат персоналу у торговому підприємстві.....	43
3.3 Шляхи поліпшення обліку, аудиту та аналізу розрахунків із заробітної плати.....	48
ВИСНОВКИ	55
Список використаних джерел.....	58
ДОДАТКИ	62

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Невід'ємною частиною господарської діяльності будь-якого суб'єкта господарювання є організація обліку, перевірка та аналіз розрахунків з персоналом заробітної плати, основного джерела доходів працівників підприємства, використовується як важлива ідея економічні важелі управління суб'єктом господарювання. Це дозволяє контролювати ефективне використання трудових ресурсів у процесі виробництва.

Розвиток соціально-трудова відносин значною мірою залежить від того, якою мірою праця працівників оплачується підприємствами. Усунути існуючий дисбаланс на ринку праці та підвищити мотивацію у виробничих відносинах. Оплата праці працівників була важливим фактором корпоративного управління в минулому та буде успішним і в майбутньому. Ви зможете розрахувати життя населення, яке буде розміщено.

Вибрана тема дослідження є актуальною, оскільки має можливість дослідити організацію бухгалтерського обліку, аудиту та розрахунку заробітної плати персоналу підприємства. Це має великий вплив на ефективність роботи, продуктивність праці та інтеграцію персоналу.

Метою та завданням дослідження є вивчення обліку, аудиту, аналізу заробітної плати економічних одиниць та порівняння теорії з практикою. Для досягнення вищезазначеної мети було виконано наступні завдання:

- розкрити поняття заробітної плати, її склад та структура;
- вивчити норми і системи виплати заробітної плати підприємства;
- дослідити нормативно-правова база обліку і аудиту заробітної плати;
- визначити документальне оформлення операцій з обліку оплати праці торгового підприємства;
- відобразити синтетичний та аналітичний облік розрахунків з оплати праці;
- дослідити порядок здійснення аудиту розрахунків з оплати праці торгового підприємства;

- оцінити застосування трудових ресурсів та фонду оплати праці підприємства;
- проаналізувати ефективності виплат персоналу у торговому підприємстві;
- розробити шляхи поліпшення обліку, аудиту та аналізу розрахунків із заробітної плати.

Об'єктом дослідження є фінансова діяльність з обліку, аудиту та аналізу розрахунків з оплати праці на ТОВ “Альва-Ойл”.

Предметом дослідження є теоретико-методологічні основи бухгалтерського обліку, аудиту та аналізу оплати праці на торгових підприємствах.

При підготовці бакалаврської роботи використовувалися наступні методи дослідження: діалектичний – для розгляду сутності заробітної плати; синтезу – з'ясування взаємовідносин між суб'єктами фінансово-господарських відносин; графічний – для візуалізація отриманих результатів; абстрактно-логічні методи – для узагальнення отриманих результатів і розробки пропозицій щодо дослідження.

Загальна структура бакалаврської роботи складається зі вступу, трьох розділів, висновків і пропозицій, списку літератури та додатку і складається з 62 сторінок, представлених у вигляді 14 таблиць, 16 рисунків і 1 додатку, 47 назв літератури.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У розділі 1 «ТЕОРЕТИЧНІ ПІДХОДИ ОБЛІКУ І АУДИТУ ЗАРОБІТНОЇ ПЛАТИ ПІДПРИЄМСТВА» досліджено поняття заробітної плати, її склад та структуру, форми і системи виплати заробітної плати підприємства та нормативно-правової бази обліку і аудиту заробітної плати.

У розділі 2 «ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ОБЛІКУ І АУДИТУ ЗАРОБІТНОЇ ПЛАТИ ТОВ «АЛЬВА-ОЙЛ» розкрито документальне оформлення операцій з обліку оплати праці торгового підприємства, синтетичний та аналітичний облік розрахунків з оплати праці та порядок здійснення аудиту розрахунків з оплати праці торгового підприємства.

У розділі 3 «ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ РОЗРАХУНКІВ ІЗ ЗАРОБІТНОЇ ПЛАТИ ТА ШЛЯХИ ЙОГО ПОКРАЩЕННЯ ТОВ «АЛЬВА-ОЙЛ» здійснено оцінку застосування трудових ресурсів та фонду оплати праці підприємства, проаналізовано ефективність виплат персоналу у торговому підприємстві та розроблено шляхи поліпшення обліку, аудиту та аналізу розрахунків із заробітної плати.

ВИСНОВКИ

Заробітна плата є частиною економічної мотивації працівників, яка залежить від їх кваліфікаційно-якісних характеристик і обсягу виконуваної ними роботи та відображає відносини між роботодавцем і оплачуваним працівником. Щоб працівник зацікавився будь-якою роботою, його потрібно розумно заохочувати до цього. Тому мотивація працює як механізм, що спонукає людей до праці. Також найважливіша роль заробітної плати у становленні та розвитку економіки зумовлена необхідністю одночасного виконання таких функцій: відтворювальної, стимулюючої, регулюючої, оптимізаційної та соціальної функції.

Організація і порядок нарахування і виплати заробітної плати працівників підприємств різних форм власності регулюються різними формами і системами оплати праці. Тому компанії використовують різні показники, щоб побачити, як змінюється результат виконаної роботи і як це впливає на зарплату того чи іншого співробітника. Системи оплати праці та їх форми доповнюють одна одну та утворюють механізм визначення розміру заробітної плати кожного працівника підприємства.

В Україні регулювання заробітної плати відбувається згідно з чинним законодавством і відбувається на трьох рівнях: макро-, мезорівні та макрорівні. На макрорівні формуються та впроваджуються нормативно-правові акти, які є обов'язковими для будь-якого виду діяльності та обов'язковими для виконання підприємством. На середньому рівні нормативно-правові акти стосуються лише окремих галузей і враховують особливості цих галузей. На макрорівні нормативно-правові документи створюються безпосередньо самими компаніями, але вони базуються на існуючій нормативно-правовій базі.

Досліджено, що організаційний механізм бухгалтерського обліку складається з трьох елементів: методичного, технічного. Організація обліку заробітної плати в Україні відбувається відповідно до чинного законодавства, зокрема: положень, генеральної та галузевої угод, умов найму та інших внутрішніх документів господарської одиниці. Узагальнені відомості про нарахування заробітної плати

даного підприємства проводяться на рахунку 66 «Розрахунки за виплатами працівникам». Документально оформлені операції з нарахування заробітної плати між роботодавцями та шукачами включають велику кількість типових та незвичайних документів.

Процес перевірки включає розробку загального плану перевірки. Планування під час перевірки дає інспектору можливість зосередитися на важливих сферах роботи та допомагає ефективно керувати його діяльністю. Під час аудиту необхідно розпочати ознайомлення з обліковою політикою підприємства. Велику увагу під час перевірки необхідно приділити дотриманню законодавчої бази в частині, що регулює відносини між роботодавцями та працівниками, а також діяльність з виплати доходів і заробітної плати. Обсяг виконаної роботи під час перевірки повинен бути правильно розподілений по всіх ділянках розрахунку заробітної плати, щоб можна було раціонально використовувати робочий час і проводити детальну перевірку.

На основі проведеного аналізу руху робочої сили можна зробити висновок, що середньооблікова чисельність працюючих на кінець звітного року в порівнянні з минулим зросла на 25%. Протягом звітного періоду прийнято 1 працівника. Позитивним є те, що постійність кадрів у звітному році не змінилася.

Резервом збільшення середньорічного виробітку 1 сер.-спис. працюючого є збільшення середнього числа днів роботи на 1 робітника та збільшення середньогодинного виробітку робітника. Саме зростання цих факторів дасть у наступному році збільшити середньорічного виробітку на одного працюючого.

Аналіз динаміки та структури заробітної плати включає розрахунок абсолютної та відносної точності реальних даних зі структурованих даних і можливість показати менеджерам інформацію про кошти, перераховані з зарплатного рахунку компанії в цілому або для окремих підрозділів і співробітників. Щоб виконати загальний аналіз заробітної плати, необхідно обчислити ідеальне співвідношення між середніми значеннями.

Проаналізувавши оцінку ефективності оплати праці персоналу підприємства, встановлено, що за звітний період зарплатовіддача зросла. Ці зміни пов'язані зі зростанням фонду оплати праці, який змінився через збільшенням навантаження у 2021 році порівняно з 2020 р. На кінець 2021 року цей показник дорівнював 0,03, що означає з 1 грн. припадає 0,06 грн на зарплату персоналу підприємства. Обсяг вироблених товарів чи наданих послуг є більшим порівняно з 2020 роком, тобто тенденція зростання позитивна.

З наведених розрахунків вбачається, що у 2021 році коефіцієнт закріплення фонду оплати праці ТОВ "Альва-Ойл" зріс порівняно з 2020 роком, але ці зміни суттєво не відобразилися на діяльності ТОВ "Альва-Ойл". Позитивною тенденцією для економічної діяльності будь-якого підприємства є тенденція до зниження цього показника.

Список основних джерел

1. Мурашно М. І. Менеджмент персоналу: навч.-практ. посіб. К.: Знання, 2012. 311 с.
2. Бутинець Ф. Ф. Бухгалтерський фінансовий облік: підручник для студентів спеціальності “Облік і аудит” вищих навчальних закладів. Житомир: Рута, 2016. 832 с.
3. Грішнова О. А. Економіка праці та соціально-трудові відносини: підручник. К.: Знання, 2015. 390 с.
4. Тимош І. М. Економіка праці. Тернопіль: Астон, 2015. 347 с.
5. Яременко Л. М. Концептуальні засади оплати праці в умовах ринкової економіки. Економічний вісник університету: зб. наук. пр. Переяслав-Хмельницького держ. пед. ун-ту ім. Г. Сковороди. 2014. №15/1. С. 187–190.
6. Харун О. А. Мотиваційні особливості встановлення форм і систем оплати праці на підприємствах. Харків: Вісник ХНУ, 2016. №1. т.2. С. 84-87.
7. Закон України “Про оплату праці” від 24.03.1995 р. № 108/95–ВР. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/>.
8. Шара Є. Ю. Прибуток як економічна та обліково-аналітична категорія. Зб. наук. праць УФЕІ “Науковий вісник”. 2015. № 1. С. 120–125.
9. Гамова О. В. Заробітна плата як економічна категорія. Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво. 2017. №3. С.60 -64.
10. Калина А. В. Соціально-економічна сутність заробітної плати. Формування ринкових відносин в Україні. 2018. № 4 (23). С. 81-85.
11. Горицька Н. Виплата заробітної плати: строки і відповідальність. Заробітна плата. 2016. № 3. С. 18–24.
12. Ткаченко Н. Узагальнення методичних підходів до організації обліку оплати. К.: Україна аспекти праці. 2015. № 5. С. 31–39.
13. Колот А. М. Соціально-трудова сфера: стан відносин, нові виклики, тенденції розвитку: монографія. К.: КНЕУ, 2016. 251 с.

14. Базилінська О. Я. Фінансовий аналіз: теорія та практика : навч. посіб. К.: ЦУЛ, 2015. 328 с.
15. Сирцева С. В. Проблеми обліку розрахунків за виплатами працівникам в сучасних умовах. Вісник Причорноморської регіональної науково-практичної конференції професорсько-викладацького складу. Миколаїв. 2017. С. 133.
16. Закаблук Г. О. Удосконалення форм і систем оплати праці за мотиваційним та стимулюючим механізмами. Економіка та підприємство. 2017. № 2 (71). С. 109–114.
17. Кравченко М. А. Теоретичні та методологічні основи сучасних наукових підходів до побудови фонду оплати праці. Вісник Національного університету державної податкової служби України. 2015. № 1. С. 250–256.
18. Пищуліна О. М. Нова ідеологія реформування заробітної плати: потреба та перспективи. . Стратегічні пріоритети. 2016. № 4. С. 140–147.
19. Іванілов О. С. Економіка підприємства: підруч. для студ. вищ. навч.закл. К.: Центр учбової літератури, 2015. 728 с.
20. Гамова О. В. Сучасні підходи до організації оплати праці на промислових підприємствах України. Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. 2017. № 3. Т. 1. С. 202-205.
21. Конституція України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/> (дата звернення 12.05.2022).
22. Кодекс законів про працю України № 2005-VIII від 06.04.2017 – VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/> (дата звернення 12.05.2022).
23. Податковий кодекс України № 2146-VIII від 07.09.2017 – VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/> (дата звернення 12.05.2022).
24. Закон України “Про оплату праці” від 24.03.1995, № 108/95-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/> (дата звернення 12.05.2022).
25. Закон України “Про відпустки” від 17.05.2016 № 1366-VIII– ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/> (дата звернення 12.05.2022).

26. Закон України “Про колективні договори і угоди” № 77-VIII від 28.12.2014– XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/> (дата звернення 12.05.2022).

27. Закони України “Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність” від 21.12.2017 № 2258-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/> (дата звернення 12.05.2022).

28. Закони України “Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні” від 16.07.1999 № 996-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/> (дата звернення 12.05.2022).

29. Закон України “Про встановлення прожиткового мінімуму та мінімальної заробітної плати” від 12 жовтня 2010 року № 1646 – VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/> (дата звернення 12.05.2022).

30. Закон України “Про охорону праці” від 23.03.2017 № 1977-VIII – XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/> (дата звернення 12.05.2022).

31. П(С)БО 26 “Виплати працівникам” від 28 жовтня 2003 року № 601. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/> (дата звернення 12.05.2022).

32. Кузьменко К. Ю. Аудит розрахунків з оплати праці на підприємстві *Технології та дизайн*. 2016. № 1 (18). URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/td_2016_1_18.

33. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов’язань і господарських операцій підприємств і організацій, затв. Наказом Мінфіну від 30.11.99 р. № 291. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99> (дата звернення 12.05.2022).

34. Демченко М. М. Контроль виплат працівникам підприємства. *Молодий вчений*. 2016. № 3 (30). URL: <http://molodyvcheny.in.ua/ru/archive/30>.

35. Мельник Т. Г., Корінцева О. І. Економіка підприємства: Навч. посіб. Суми: ВТД “Університетська книга”, 2013. с. 416.

36. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 “Витрати” від 19.01.2000 р. № 27/4248. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00> (дата звернення 12.05.2022).

37. Закон України “Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов’язкове державне соціальне страхування” від 8 липня 2010 року № 2464–17. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2464-17> (дата звернення 12.05.2020).

38. Полуянова О. І., Роліна К. В. Напрямки аудиту розрахунків з оплати праці. *ДВНЗ “Донецький Національний Технічний університет”*. 2011. С. 35-39.

39. Дікань Л.В. Контроль і ревізія: навч. посіб. К.: Знання, 2007. с. 327.

40. Мурашко В. М. Контроль і ревізія фінансово-господарської діяльності: навчальний посібник. Київ: ЦУЛ, 2003. с. 311.

41. Гадзевич О. І. Економічний аналіз господарської діяльності підприємств. Луцьк, 2016. 159 с.

42. Калина А.В. Сучасний економічний аналіз і прогнозування (мікро- та макрорівень): навч.-метод. посібник. К : МАУП, 2017. 272 с.

43. Голов С. Ф. Бухгалтерський облік в Україні: аналіз стану та перспективи розвитку. URL: <https://www.twirpx.com/file/262483/> (дата звернення 22.06.2020).

44. Мошенський С. З. Економічний аналіз: підручник для студ. економ. спец. вищ. навч. закл. Житомир: Рута, 2017. 104 с.

45. Мних Є. В. Економічний аналіз: навч. посібник. Львів: Україна, 2016. 144 с.

46. Коваленко О. В., Привалова К. В. Вдосконалення системи оплати праці на підприємстві. *Вісник Запорізька державна інженерна академія*. 2014 . с. 51.

47. Кузьменко К. Ю. Аудит розрахунків з оплати праці на підприємстві. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/td_2016_1_18 (дата звернення 22.09.2022).